

Remet-en-kemet, "Mustan maan kansa".

EGYPTI – NIILIN LAHJA

kemet, eli "musta maa", tarkoitti
viljelykelpoista maata

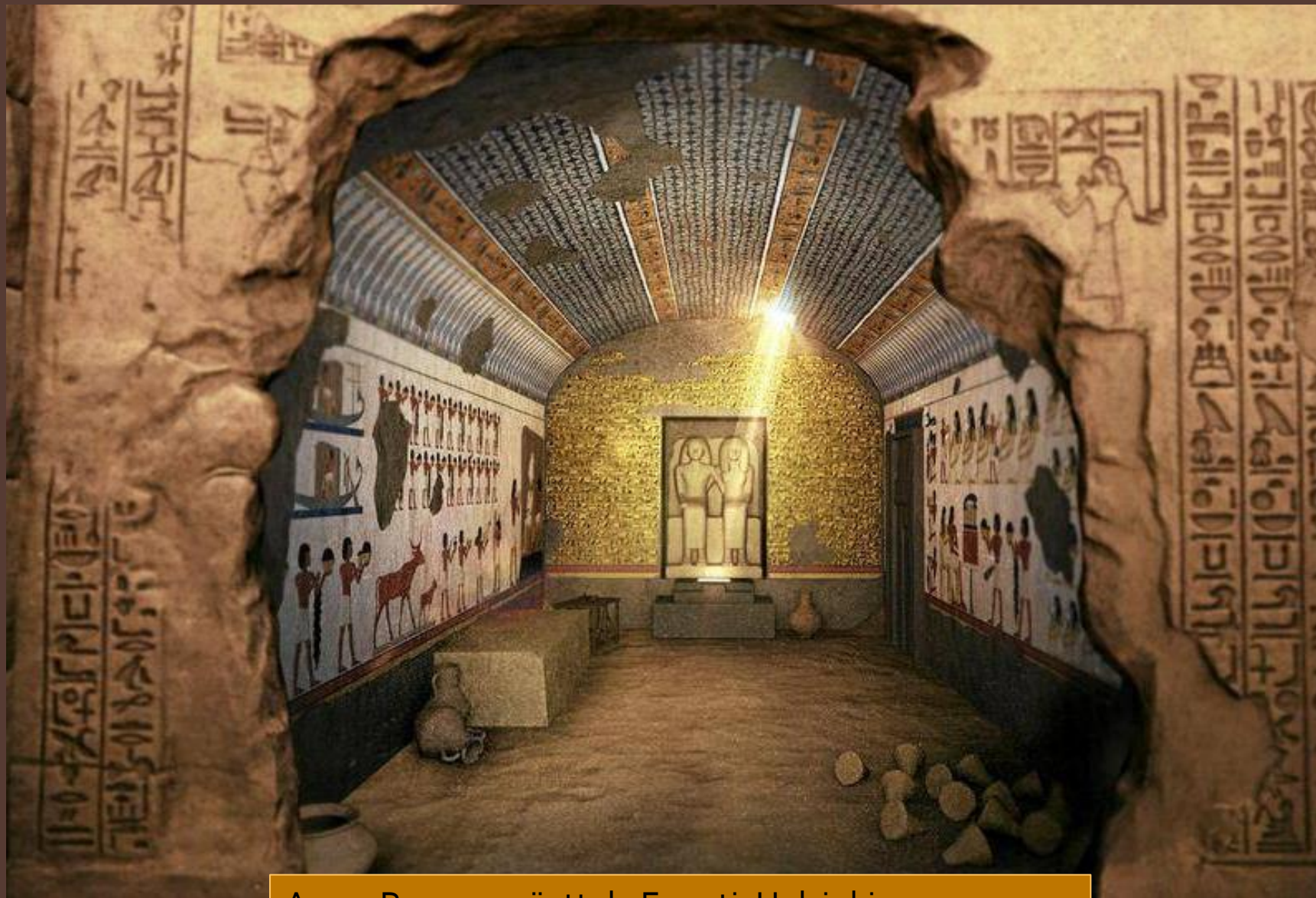
Maan nykyinen nimi Egypti tulee sen
kreikankielisestä nimestä Aigyptos.

Hiog KADONNEET
KULTTUURIT

Asumattoman
autiomaan nimi oli
deshret, eli "punainen
maa"

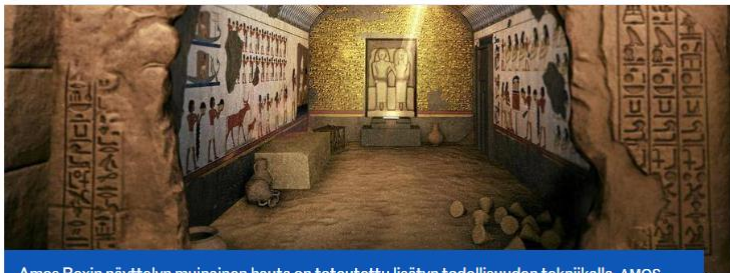
Ilmastonmuutos Pohjois-Afrikassa: Egyptin sivilisaation synty!

- Pohjois-Afrikan nykyistä kosteampi ilmasto alkoi kuivua noin 5000 eaa.
- Paimentolaiset Niilin laaksoon, missä karja saattoi laiduntaa ja maata voitiin viljellä. (Vihreä vyöhyke).
 - Ravinnon ylijäämä
 - Väestönkasvu
 - Työnjako ja yhteiskunnan hierarkia
 - Aavikkotiet ja kauppajärjestelmä
 - Korkeakulttuurin synty
 - N. 3100-3000eaa historiallinen aika alkoi = kirjoitustaito!
Samoihin aikoihin Egypti yhdistyi (ylä- ja alaegypti)

Amos Rex suurnäyttely Egypti, Helsinki, 2020.
Muinainen hauta, lisätty todellisuus, virtual reality.

Muinaiskulttuuri: Faraot kiehtovat nykyihmistä/Amos Rex suurnäyttely 2020.

Amos Rexin näyttelyn muinainen hauta on toteutettu lisätyn todellisuuden tekniikalla. AMOS REX

Muinaiskulttuuri: Faraot kiehtovat nykyihmistä.

Kaisa Paastela
10.10.2020 18:40

Mitä nykyihmiselle tulee mieleen muinaisesta Egyptistä? Pyramidit, sfinksit ja muumioiden kirous?

Perjantaina Amos Rexissä avautui näyttely muinaisen Egyptin historiasta. Kaksoisnäyttely nähdään samaan aikaan Tallinnan Kumu-museossa.

Näyttelyn tarina on kirjoitettu Italian Torinossa sijaitsevassa Museo Egiziassa, josta myös näyttelyn esineistö on saatu lainaan.

Muinaista Egyptiä voi olla vaikea hahmottaa, koska kyseessä on valtavan pitkä ajanjakso.

Esimerkiksi kuuluisa kuningatar Kleopatra eli ajallisesti lähempänä nykyajan ihmistä kuin aikaa, jolloin kuuluisat Gizan pyramidit rakennettiin. Muinaisista kulttuureista ehkä juuri Egypti faraoineen ja jumaltaruineen on kiehtonut ihmistä kautta aikojen eniten.

Amos Rexissä on kymmenen teeman kautta esillä muinaisen Egyptin elämän ja kuoleman koko kirjo, arkisista esineistä aina kultaisiin amuletteihin, eläinten muumioihin ja suuriin veistoksiin saakka. Näyttelyssä pääsee tutkimaan muinaisten egyptiläisten vuodenvuorokierrosta, maailmankuvaa ja valtiotekniikkaa.

Kävijä saa tietoa jumalista ja egyptiläisten harjoittamasta uskonnosta, sekä siitä, miksi ja miten vainajia muumioitiin. Yhdessä esineistö muodostaa kiehtovan ja elävän kuvan muinaisesta Egyptistä.

– Miksi esittelemme nyt muinaista Egyptiä? Tulevaisuuden rakentaminen vaatii menneisyyden tuntemista. Amos Rex on tullut tunnetuksi siitä, että sinne tullessa tuntee astuvansa toiseen maailmaan. Tämä on taas tavoitteena: esineet kokonaisvaltaisessa näyttelyarkkitehtuurissa kietovat kävijän tunnelmaansa, museonjohtaja **Kai Kartio** Amos Rexistä sanoo.

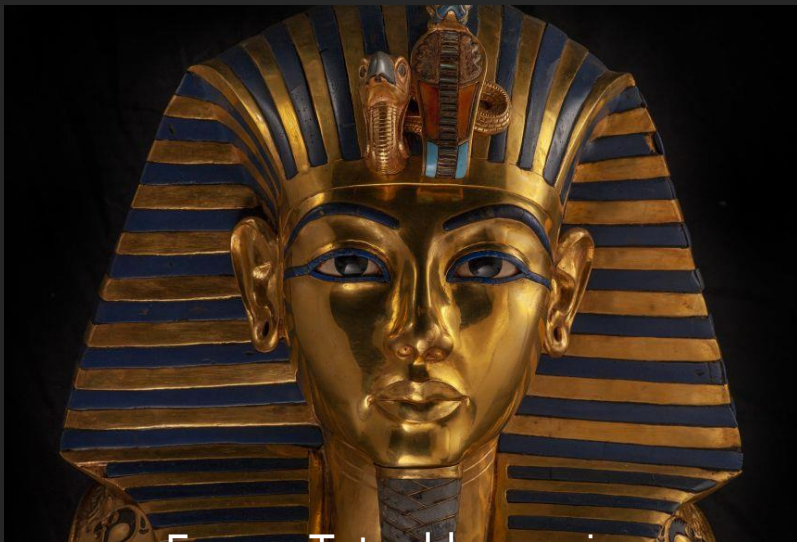
Karnak temple – virtual tour

<https://www.youtube.com/watch?v=VtI9debZPGU>

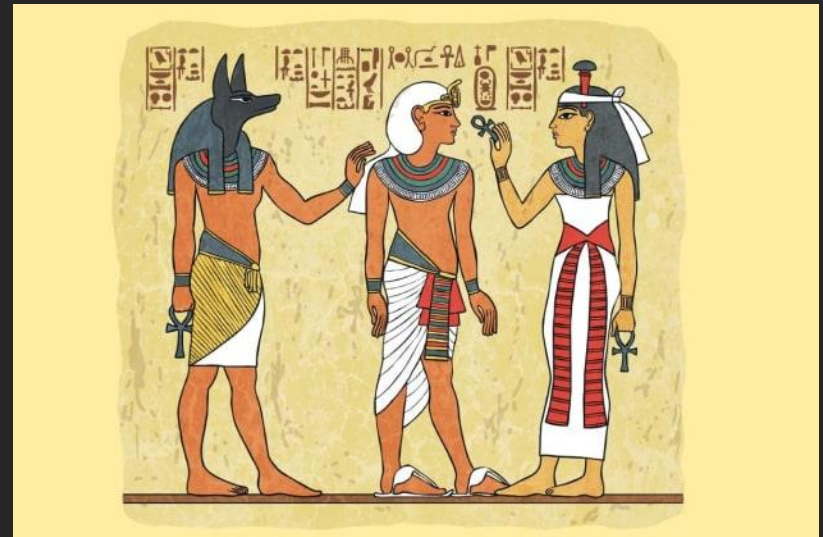

Nefertiti, oli
Egyptin kuningatar,
faarao Amenhotep
IV:n myöhemmin
Akhenatenin
päävaimo ja faarao
Tutankhamonin
anoppi.
Berliini, Altes
Museum.

Faarao Tutankhamonin
kuolinnaamio

A close-up photograph of an ancient Egyptian coffin. The surface is made of weathered, reddish-brown wood with visible grain and some staining. Two large, stylized black eyes are painted on the wood, each with a thick, curved upper eyelid and a pointed lower eyelid. The eyes are positioned symmetrically on either side of the center. Overlaid on the center of the image is a semi-transparent white rectangular box containing the title text in bold, white, sans-serif capital letters.

**DEATH IS ONLY THE
BEGINNING: ANCIENT
EGYPTIAN COFFINS**

Egyptin yhteiskunta:

Noin 2665-2155 eKr. Egyptin vanha valtakunta.

1061-1650 eKr. Egyptin keskivaltakunta.

1554-1080 eKr. Egyptin uusi valtakunta.

THE GIZA PYRAMID COMPLEX OF ANCIENT EGYPT, c. 2600 - 2500 BCE

Giza and the Nile

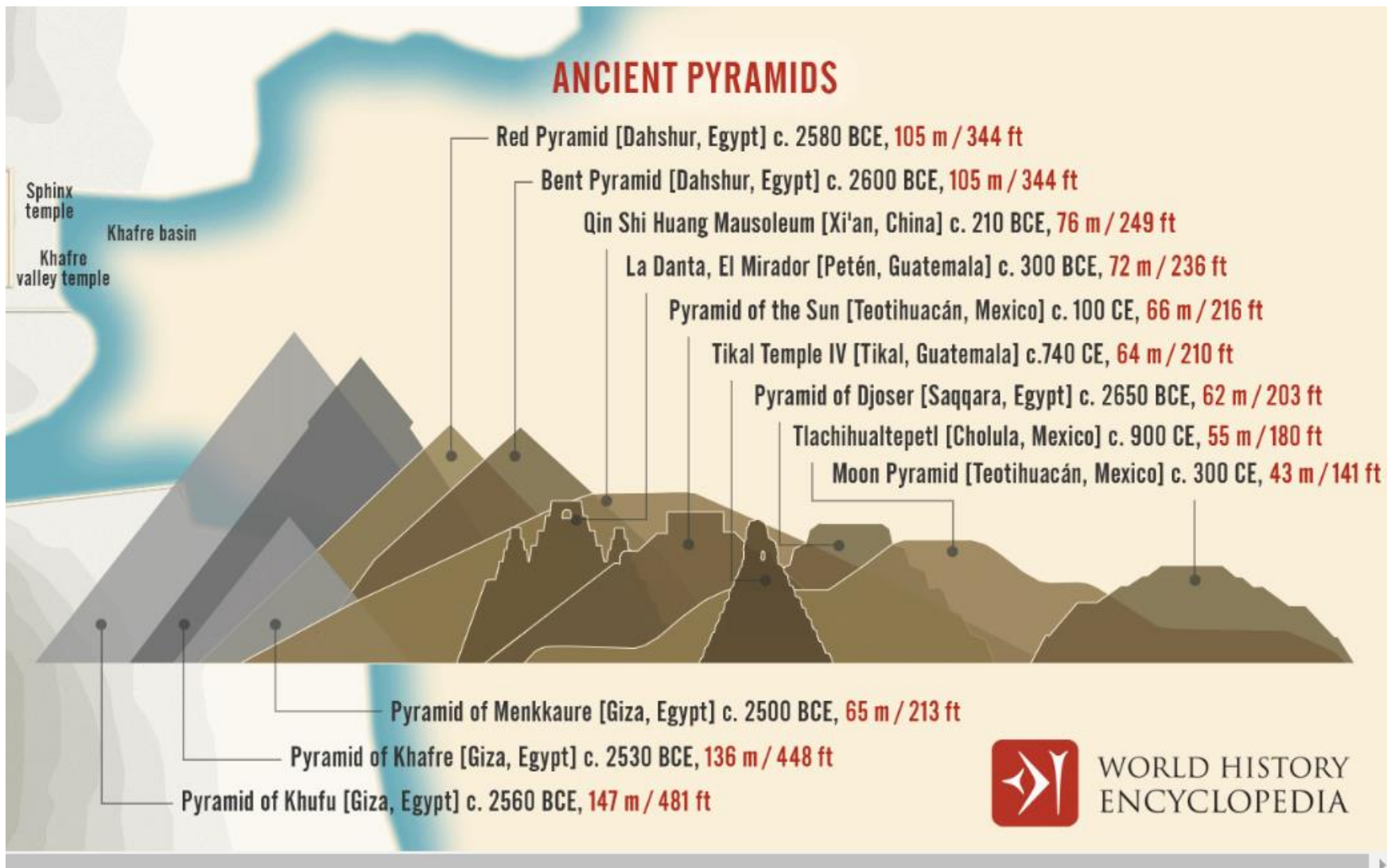
Hypothetical ancient waterfront during the annual Nile inundation. Floodwaters would have filled in a system of harbors and canals.

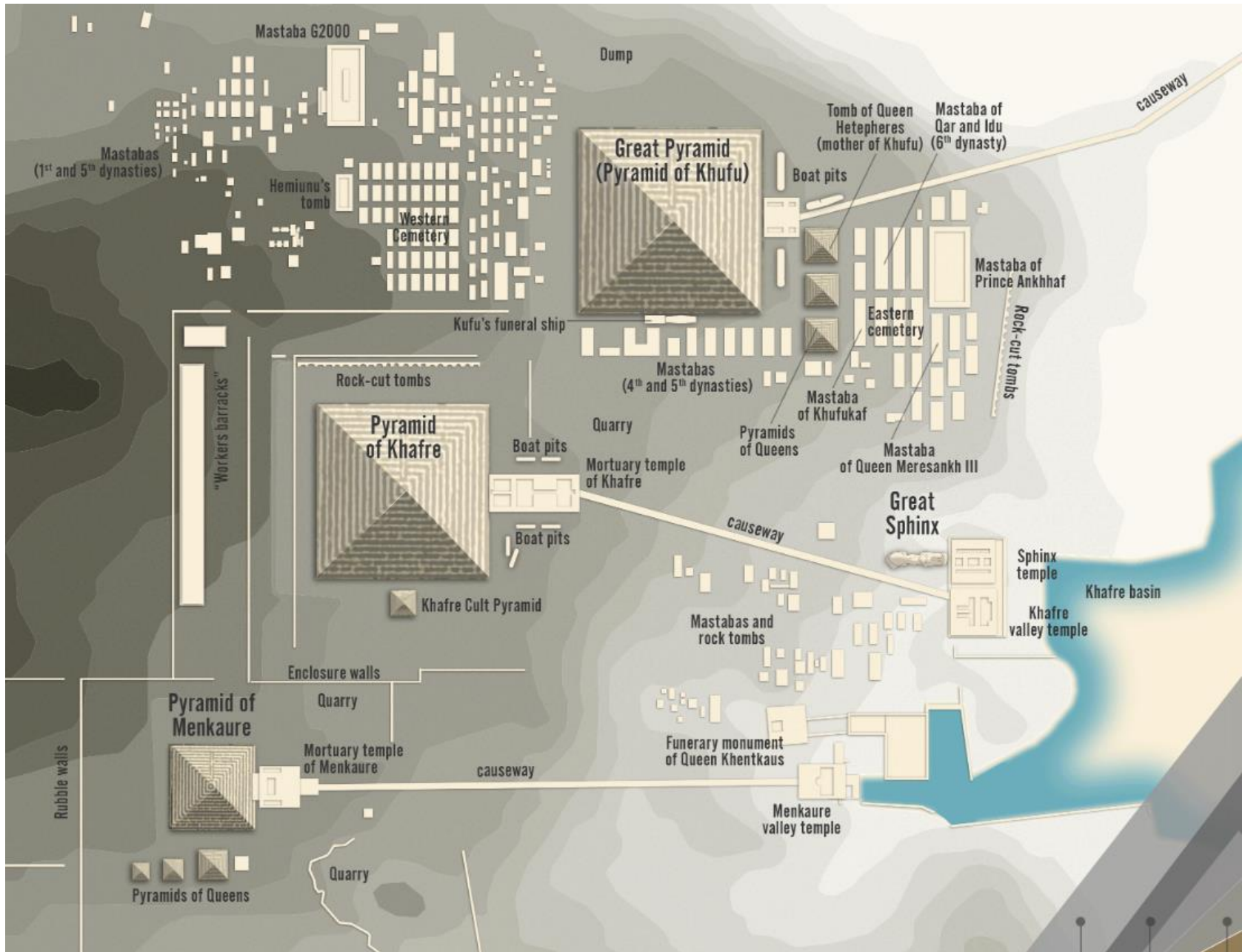
ANCIENT PYRAMIDS

- Red Pyramid [Dahshur, Egypt] c. 2580 BCE, 105 m / 344 ft
- Bent Pyramid [Dahshur, Egypt] c. 2600 BCE, 105 m / 344 ft
- Qin Shi Huang Mausoleum [Xi'an, China] c. 210 BCE, 76 m / 249 ft
- La Danta, El Mirador [Petén, Guatemala] c. 300 BCE, 72 m / 236 ft
- Pyramid of the Sun [Teotihuacán, Mexico] c. 100 CE, 66 m / 216 ft
- Tikal Temple IV [Tikal, Guatemala] c. 740 CE, 64 m / 210 ft
- Pyramid of Djoser [Saqqara, Egypt] c. 2650 BCE, 62 m / 203 ft
- Tlachihualtepetl [Cholula, Mexico] c. 900 CE, 55 m / 180 ft
- Moon Pyramid [Teotihuacán, Mexico] c. 300 CE, 43 m / 141 ft

- Pyramid of Menkaure [Giza, Egypt] c. 2500 BCE, 65 m / 213 ft
- Pyramid of Khafre [Giza, Egypt] c. 2560 BCE, 136 m / 448 ft
- Pyramid of Khufu [Giza, Egypt] c. 2560 BCE, 147 m / 481 ft

ANCIENT PYRAMIDS

- Suurena pyramidina ja Kheopsin tai Khufun pyramidina tunnetusta Gizan pyramidista on löytynyt kammio, josta ei aiemmin tiedetty mitään. Edellinen kammiolöytö tehtiin 1800-luvulla. Tutkijat miettivät nyt, voisiko kivien raosta puikahtaa sisään minirobotti.
- Kheopsin pyramidi on Kairon lähistöllä sijaitsevista Gizan pyramideista vanhin, korkein ja kuuluisin. Pyramidin rakennuttanut farao Khufu eli Kheops hallitsi vuosina 2509–2483 ennen ajanlaskumme alkua.
- Valmistuessaan pyramidin arvioidaan olleen 146,5 metrin korkuinen, ja vaikka aika on vienyt siitä kahdeksisen metriä, niin edelleen rakennelma on suurimpia, joihin ihmiskunta on kyennyt. Vasta vuonna 1889 rakennettu Eiffelin torni kohosi olennaisesti korkeammalle. <https://yle.fi/a/3-9913555>

British Museumissa on alettu kiinnittää huomiota korrektiin kielenkäyttöön. Museo ei enää aio käyttää muumiota tarkoittavaa "mummy"-sanaa, sillä se voi loukata muinaisia egyptiläisiä.

<https://historianet.fi/kulttuuri/british-museum-pitaa-nyt-sanaa-muumio-loukkaavana>

HIEROGLYFIT

- HIEROGLYFIEN ARVOITUS SELVISI, KUN RANSKALAINEN JEAN FRANCOIS CHAMPOLLION PYSTYI v. 1828 SELVITTÄMÄÄN ROSETTAN KIVEN SANOMAN. KIVESSÄ OLITEKSTIT HIEROGLYFEILLÄ, DEMOOTTISELLA KIRJOITUKSELLA JA MUINAISKREIKAKSI.

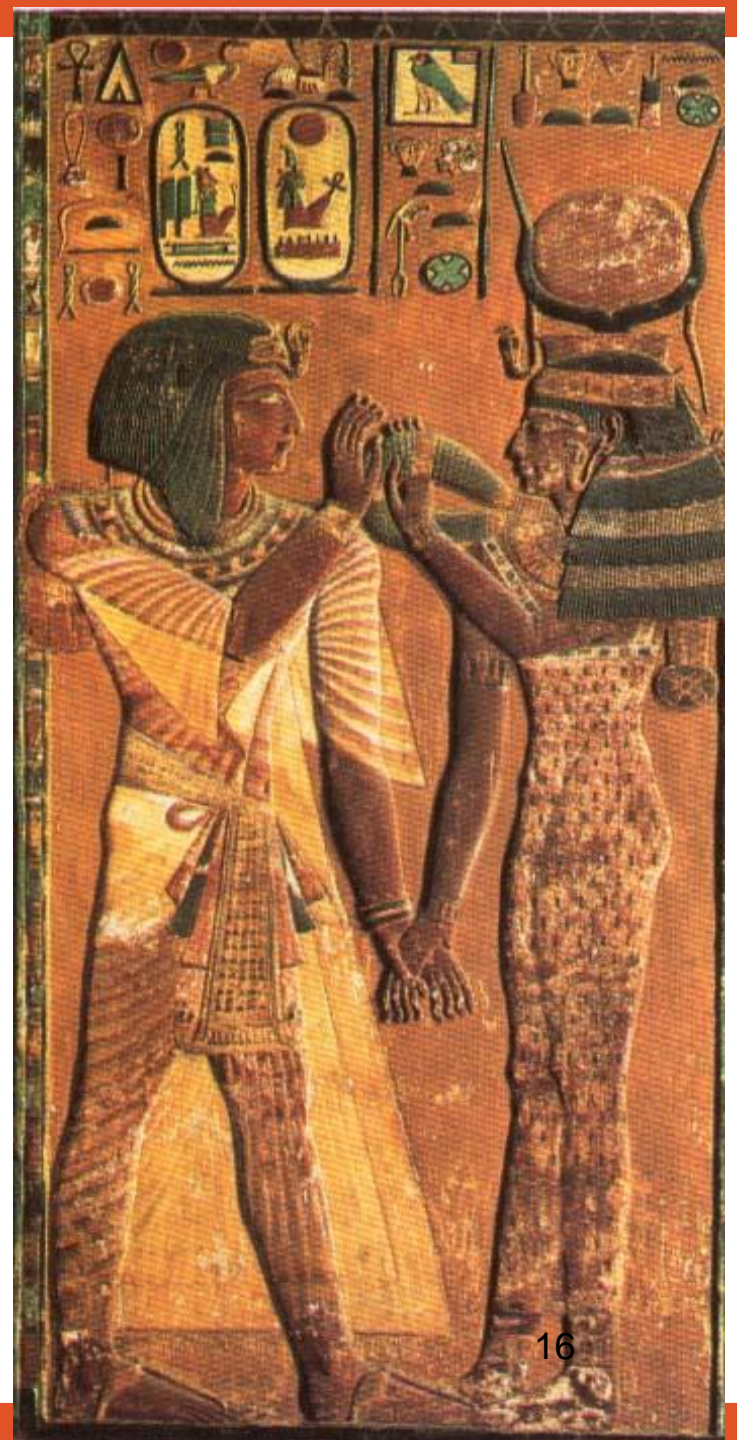

Encarta Encyclopedia, British Museum, London/Bridgeman Art Library, London/New York

FORMALISMI TAITEESSA

Muinaisen Egyptin taiteelle olivat ominaisia jäykkyys, kaksiulotteisuus ja runsas värien käyttö. Kuvissa ihmisten kasvot ja jalat kuvataan aina sivulta päin, mutta rintakehä ja kädet suoraan edestä.

Muinaisen Egyptin taide käsittää veistoksia, patsaita, arkkitehtuuria, maalauksia ja reliefejä.

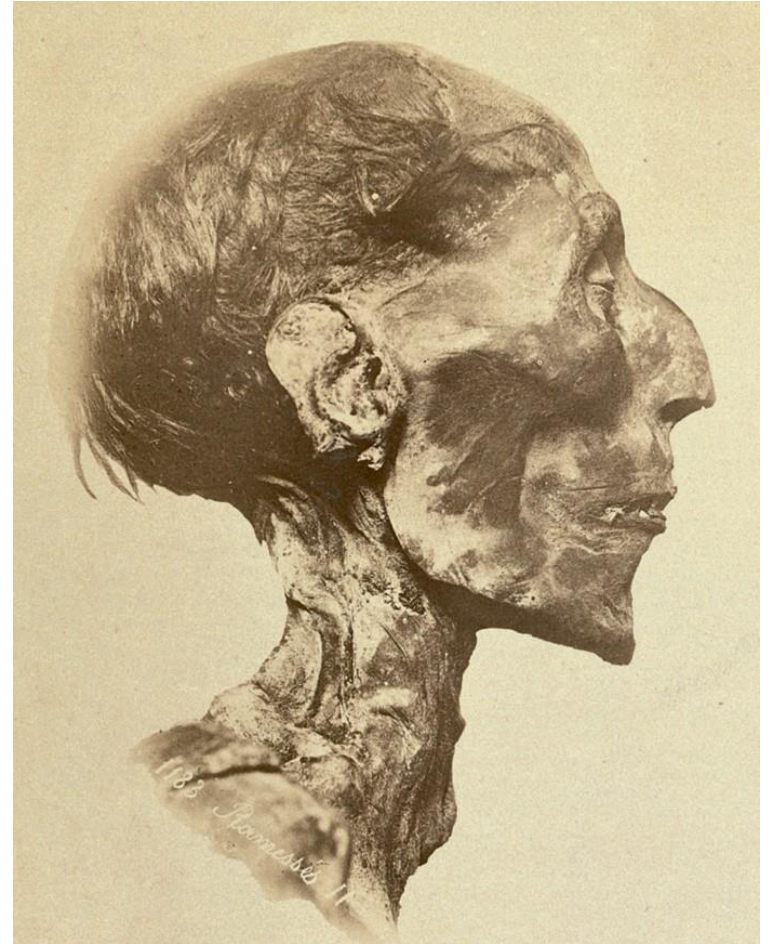
VARHAISDYNASTIAT

(n. 3000 eaa. – 2600 eaa.)

- **Maanviljely** Niilin laaksossa 6000 eaa. – organisointi, kastelu, työnjako
- **Valtakunta yhdistyi**
 - Ylä-Egyptin kuningas kukisti Ala-Egyptin
 - Pääkaupungiksi Memfis
- Vahvan **hallintojärjestelmän** luominen
- **Jumalallinen kuninkuus**, dualismi yhteiskunnan perustaksi
 - Horus-jumalan maanpäällinen ilmentymä, (Osiriksen ja Isiksen poika), myöhemmin auringonjumala Ra poika.

1. VANHA VALTAKUNTA (2600 -2100 eaa.)

- Faaraota palvottiin auringonjumala Ran poikana
 - Faaraot rakennuttivat suuria pyramideja Gizaan. Gizaan Sfinksi rakennetaan.
 - Keskitetty hallinto, jonka huipulla farao
 - Hieroglyfikirjoituksen kehittyminen
 - Palsamointitaito, aivoleikkaukset
- Pääkaupunki **Memfis**
- Egyptin vaikutusvallan ulottaminen etelään Nubian alueelle
 - Orjat, kulta, norsunluu, eebenpuu

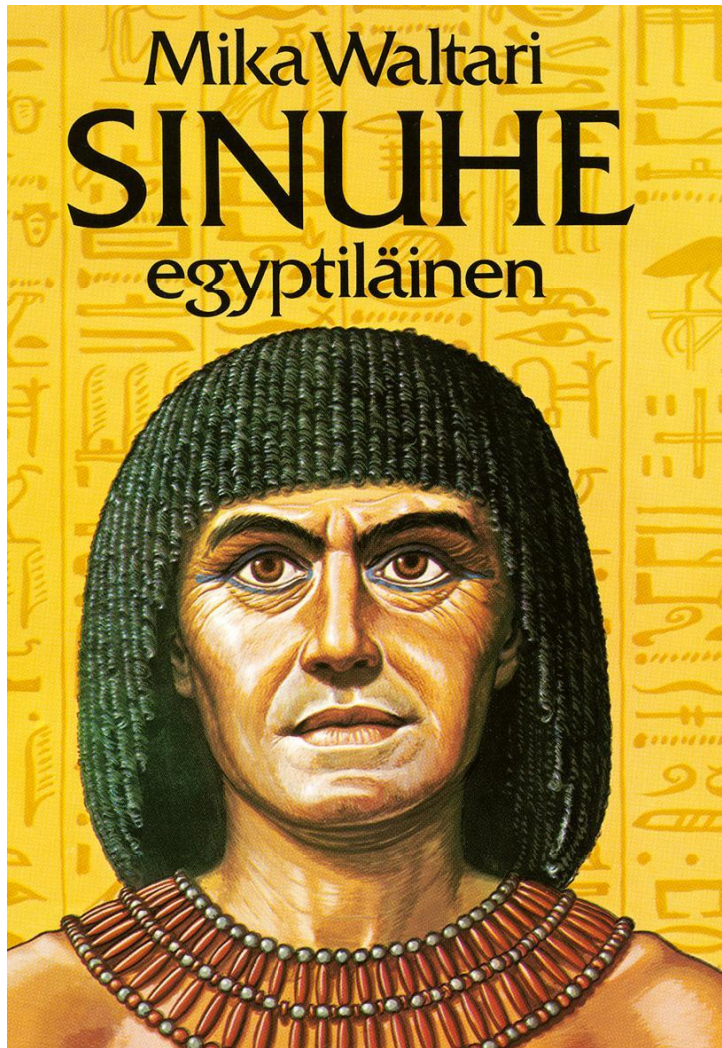
Faarao Ramses II:n muumioitunut kasvot.

2. KESKIMMÄINEN VALTAKUNTA (2000-1600 e.Kr)

- Pääkaupungiksi Theba
- Edeltänyttä kautta heikompi
- Nubia liitetään Egyptin valtakuntaan
- Kauppayhteydet luodaan Aasiaan asti
- Kulttuurin nousukausi kirjallisuudessa, arkkitehtuurissa ja lääketieteessä
- Pienemmät pyramidit ja kalliohaudat
- Päättyy hyksojen hyökkäykseen
 - Hyksoilta omaksutaan hevosten vetämän sotavaunut

3. UUSI VALTAKUNTA

- Egyptin valtakunta laajimmillaan, kukoistuskausi
 - Maailmanvalta ulottui Nubiasta Eufratille asti
- Suuret sotilasfaaraot (Thutmosis III, Ramses II, Ramses III, Amenhotep III)
- Poliittinen mahti ja kulttuuri huipussaan
- Pääkaupunki Theba (Luxorin temppelit Karnak ja Luxor, Kuninkaiden laakso)
- Irtautuminen polyteismista ja formalismista faarao Ahenatenin aikana
- 1000-luvulla eaa. Egypti joutuu sekasortoon
- Faarao Tutankhamonin hautalöytö kuninkaiden laaksosta v. 1922

Waltarin maailma tausta:

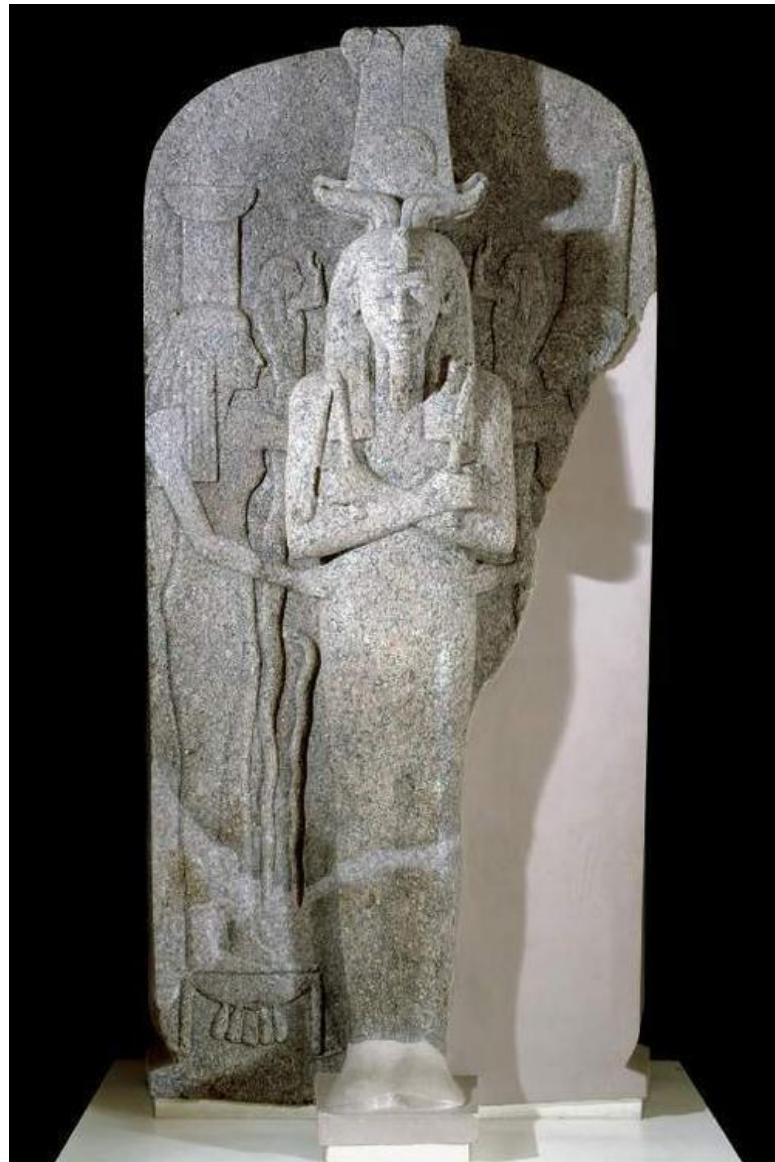
- Thebasta kotoisin olleen 18. dynastian aikana Egypti koki harvinaisen uskonnollisen muutoksen, kun faarao Akhenaten nosti auringonjumala Atonin pääjumalaksi ja syrjäytti näin Theban mahtavan papiston kahdeksikymmeneksi vuodeksi. Akhenatena seurasi pian nuorena kuollut Tutankhamon, jonka aikana Amonin valta palautettiin, ja joka muistetaan hyvin säilyneestä haudastaan. Armeijan ylipäällikön Horemhebin sotilaskaappaus dynastian lopulla toi maan hallintoon tiukan kurin, ja Atonin kultti hävitettiin lopullisesti.
- https://www.wikiwand.com/fi/Muinainen_Egypti

Farao Tutankhamonin muumion kultainen naamio 1300-luvulta eKr. Otsalle on kuvattu Ylä- ja Ala-Egyptin symbolit korppikotka ja kobra.

- Tutankhamon hallitsi noin vuosina 1332–1323 eaa.
- Hänet tunnetaan nykyisin erityisesti vuonna 1922 löydetyistä poikkeuksellisen hyvin säilyneestä haudastaan.
- Noustessaan valtaistuimelle Tutankhamon oli vain 8–9-vuotias.

- *Egyptin viimeisenä suurena faaraona pidetään 20. dynastian Ramses III:ta, jonka jälkeen maan voidaan sanoa lähteneen hyvin hitaaseen kulttuuriseen alamäkeen, josta se ei enää palannut entiseen loistoonsa.*
- *Ramses III:ta seurasi sarja uusia Ramseksia, joiden valtakaudet jäivät mitättömiksi.*
- *https://www.wikiwand.com/fi/Muinainen_Egypti*

<https://data.fitzmuseum.cam.ac.uk/id/object/49037>

Egyptin kulttuurinen kukoistus muuntuu antiikin kulttuuriksi:

- Aleksanteri Suuren valloitus 332eaa.
- Seuraaja makedonialainen Ptolemaios I (julistautui myöhemmin hallitsijaksi ja faaraoksi)
 - Alexandria pääkaupungiksi → hellenistisen kulttuurin ja tieteen keskus -> suuri kirjasto.
- Egyptin viimeinen ptolemaiosukuinen hallitsija oli kuningatar Kleopatra VII (hallitsija vuoteen 30eaa)
- Roomalainen kenraali Octavianus valloitti Egyptin ja teki siitä Rooman provinssin 30eaa.
 - Octavianus oli Rooman ensimmäinen keisari hallitsijanimellä Augustus.

• Miksi Egyptin/Mesopotamian kulttuureja voidaan sanoa korkeakulttuureiksi ja mitä ongelmia kulttuurit kohtasivat?

Millä perusteilla
Egyptin ja
Mesopotamian
kulttuureja voidaan
pitää
korkeakulttuureina?

Kehittynyt maanviljely: kastelujärjestelmä -
> työnjako, viljalajien jalostus, kotieläimet -
> ylijäämä -> verotus

Pysyvä asutus: kaupungit - kaupunkivaltiot

Hallinto: kirjoitustaito, lainsäädäntö

Uskonto: monumentit (pyhät rakennukset),
tiede (lääketiede, tähtitiede, kalenteri),
taide, matematiikka, kalenteri,
matematiikka, geometria.

Kauppa: kauppareitit

Yhteiskunta eriarvoisuus

Kulkuyhteydet (joet, meret)

Tekninen kehittyneisyys

Mitä
ongelmia
kulttuurit
kohtasivat?

Mesopotamia:

Kastelujärjestelmä epäonnistui:
suolaantuminen, soistuminen

Eroosio

Eriarvoisuus

Taudit

Sodat

Egypti

Viljelyaluetta ei voitu laajentaa
(tulvan rajat)

Harvoin tulvien epäsäännöllisyys

Eriarvoisuus

Taudit, sodat

MUINAINEN EGYPTI TUTKIMUKSEN KOHTEENA:

Sarkofagien lisäksi haudoista on löydetty yli neljäkymmentä muinaisten jumalien patsasta ja kuolinnaamioita. Haudoista löydetyt esineet sijoitetaan muutamaa museoon Egyptissä.

Muumion kääriiniinat oli koristeltu kirkkaanvärisillä hieroglyfeillä. KUVA: AHMED HASAN / AFP / LEHTIKUVA

Arkeologit myös avasivat tilaisuudessa yhden arkun, josta paljastui kääriiniinoihin kiedottu muumio. KUVA: AHMED HASAN / AFP / LEHTIKUVA

is.fi/ulkomaat/art-2000007618558.html

ULKOMAAT

Egyptissä kiehtova hautalöytö: Arkeologit avasivat muumion sisältäneen arkun – tältä se näytti

Arkut löydettiin kolmesta hautakammioista, jotka sijaitsevat 12 metriä maan alla.

JAA

KOMMENTOI

Sarkofagit ovat noin 2500 vuotta vanhoja. KUVA: MOHAMED ABD EL GHANY / REUTERS

STT-AFP

<https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000007618558.html>

Tiede | Arkeologia

Gizaan avautuu egyptologian aarreaitta- Tutankhamonin haudan yli 5400 esinettä vain pieni osa Egyptin jättimuseon aarteista

Marraskuussa avautuvaksi lupailtu GEM on maailman suurin yhteen kulttuuriin keskittyvä museo, jossa on näytillä yli 100000 esinettä.

FaaraoThe Pharaohs' Golden Parade | Egypt
<https://www.youtube.com/watch?v=LF41A6vVpow>

Muinaisen Egyptin kokoelmia:

- Grand Egyptian Museum, Giza, Egypt.
- British Museum, Lontoo.
- Metropolitan Museum of Art, New York, Yhdysvallat.
- Louvre, Pariisi.
- Eremitaasi, Pietari.
- Staatliche Museen zu Berlin, Saksa.
- Boston Museum of fine Arts, Yhdysvallat.
- Museum of fine Arts, Budapest.
- The Fitzwilliam Museum, Cambridge, Enlanti.

- Lisää Egyptin historiallisia museoita:
- https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_museums_of_Egyptian_antiquities